

ΜΑΘΗΜΑ 18^ο (σελ. 77-78)

9.1 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΣΩΜΑ

A. ΣΥΝΘΕΣΗ

- Στην αντιπροσωπευτική δημοκρατία, ο λαός που έχει την εξουσία ταυτίζεται με το εκλογικό σώμα.
- Το εκλογικό σώμα είναι οι πολίτες που έχουν δικαίωμα ψήφου.

B. ΠΡΟΣΟΝΤΑ

- **Ελληνική ιθαγένεια:** ψηφίζουν μόνο όσοι είναι Έλληνες πολίτες. Εξαίρεση: στις δημοτικές εκλογές, που ψηφίζουν και οι πολίτες της Ε.Ε.
- **Ηλικία:** ψηφίζουν όσοι είναι από 18 ετών και άνω (ημ/νία γέννησης θεωρείται η 1/1).
- Ικανότητα **διενέργειας νομικών πράξεων** (δικαιοπραξιών)
- **Μη καταδίκη** για ορισμένα εγκλήματα
- Εγγραφή στους **εκλογικούς καταλόγους**

Γ. ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ

- Στις **βουλευτικές** εκλογές: ψηφίζει αντιπροσώπους για τη βουλή (βουλευτές) / κάθε 4 χρόνια
- Στις **δημοτικές-νομαρχιακές** εκλογές: ψηφίζει όργανα Τοπικής Αυτοδιοίκησης (δημάρχους-νομάρχες) /κάθε 4 χρόνια
- Στις **ευρωεκλογές:** ψηφίζει αντιπροσώπους για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (ευρωβουλευτές) / κάθε 5 χρόνια
- Στα **δημοψηφίσματα:** ψηφίζει για σημαντικά ζητήματα / προκηρύσσονται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας

9.2 ΨΗΦΟΦΟΡΙΑ-ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

A. ΑΜΕΣΟΤΗΤΑ

Σημαίνει ότι ο λαός εκλέγει **απευθείας** τους αντιπροσώπους του, χωρίς παρεμβολή τρίτων (π.χ. εκλεκτόρων)

B. ΜΥΣΤΙΚΟΤΗΤΑ

Σημαίνει ότι η εκλογική βούληση δεν γίνεται γνωστή σε τρίτους.

Επιτυγχάνεται: α) Με ειδικούς χώρους τέλεσης του εκλογικού δικαιώματος (παραβάν, κάλπη)
β) Με ομοιόμορφα ψηφοδέλτια

Γ. ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟΤΗΤΑ

Σημαίνει ότι όλοι όσοι έχουν τις προϋποθέσεις είναι υποχρεωμένοι να ψηφίσουν. Εάν δεν το κάνουν όμως, δεν υπάρχουν ποινικές κυρώσεις (από το 2001).

Δ. ΑΥΤΟΠΡΟΣΩΠΗ ΑΣΚΗΣΗ

Σημαίνει τη φυσική παρουσία του ψηφοφόρου κατά την τέλεση του εκλογικού δικαιώματος.
Εξαίρεση: εάν είναι κάτοικος εξωτερικού μπορεί να ψηφίσει με επιστολή.

Ε. ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΨΗΦΟΥ

Σημαίνει ότι α) κάθε πολίτης ψηφίζει μία μόνο φορά και β) όλες οι ψήφοι είναι νομικά ισοδύναμες

ΣΤ. ΚΑΘΟΛΙΚΟΤΗΤΑ

Σημαίνει ότι δικαίωμα ψήφου έχουν όλοι όσοι πληρούν τις προϋποθέσεις που θέτει το Σύνταγμα. Επομένως, δεν μπορεί με νόμο να θεσπιστούν άλλοι λόγοι στέρησης του εκλογικού δικαιώματος, εκτός από αυτούς που θέτει το Σύνταγμα.

Καθιερώθηκε: γενικά το 1864, για τις γυναίκες: 1952

9.3 ΕΚΛΟΓΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ

ΤΡΟΠΟΣ ΤΕΛΕΣΗΣ ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΕΚΛΟΓΩΝ

α) Διαίρεση της χώρας σε εκλογικές περιφέρειες (56).

β) Αντιστοιχία βουλευτικών εδρών ανά περιφέρεια, ανάλογα με πληθυσμό

γ) Κατανομή εδρών στους βουλευτές

ΕΝΝΟΙΑ ΕΚΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Εκλογικό σύστημα είναι ο τρόπος μετατροπής των ψήφων σε έδρες.

ΕΙΔΗ ΕΚΛΟΓΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ

α) Πλειοψηφικά

Οι έδρες της περιφέρειας δίνονται όλες στο κόμμα που συγκεντρώνει τις περισσότερες ψήφους.

Είδη: απόλυτα (δηλ. 50%+1) ή σχετικά (σε σύγκριση με τους υπολοίπους).

Πλεονέκτημα: δημιουργία σταθερών μονοκομματικών Κυβερνήσεων

Μειονέκτημα: αποκλεισμός εκπροσώπων μικρών κομμάτων

β) Αναλογικά

Οι έδρες της περιφέρειας κατανέμονται σε όλα τα κόμματα, ανάλογα με τις ψήφους που πήραν (η αναλογία ορίζεται από το εκλογικό μέτρο που είναι ψηφοδέλτια περιφέρειας : έδρες περιφέρειας).

Πλεονέκτημα: απόλυτα αντιπροσωπευτικό αποτέλεσμα της βούλησης του λαού

Μειονέκτημα: όχι σταθερές Κυβερνήσεις, αφού προκύπτουν από συνεργασίες

γ) Μικτά

Συνδυασμός πλειοψηφικών και αναλογικών. Παράδειγμα: ενισχυμένη αναλογική (εφαρμόζεται στην Ελλάδα και σημαίνει αναλογικό σύστημα με ενίσχυση των μεγαλύτερων κομμάτων, είτε με πριμοδότηση στην κατανομή των εδρών είτε με πλαφόν εισόδου στη βουλή ⇒ σήμερα 3%).

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΑΡΘΡΑ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

Άρθρο 51

1. ...

3. Οι βουλευτές εκλέγονται με άμεση, καθολική και μυστική ψηφοφορία από τους πολίτες που έχουν εκλογικό δικαίωμα, όπως νόμος ορίζει. Ο νόμος δεν μπορεί να περιορίσει το εκλογικό δικαίωμα παρά μόνο αν δεν έχει συμπληρωθεί κατώτατο όριο ηλικίας ή για ανικανότητα δικαιοπραξίας ή ως συνέπεια αμετάκλητης ποινικής καταδίκης για ορισμένα εγκλήματα.

**** 4.** Οι βουλευτικές εκλογές διενεργούνται ταυτόχρονα σε ολόκληρη την Επικράτεια.

Νόμος που ψηφίζεται με την πλειοψηφία των δύο τρίτων του όλου αριθμού των βουλευτών μπορεί να ορίζει τα σχετικά με την άσκηση του εκλογικού δικαιώματος από τους εκλογείς που βρίσκονται έξω από την Επικράτεια. Ως προς τους εκλογείς αυτούς η αρχή της ταυτόχρονης διενέργειας των εκλογών δεν κωλύει την άσκηση του εκλογικού τους δικαιώματος με επιστολική ψήφο ή άλλο πρόσφορο μέσο, εφόσον η καταμέτρηση και η ανακοίνωση των αποτελεσμάτων διενεργείται όποτε αυτό γίνεται και σε ολόκληρη την επικράτεια.

**** 5.** Η άσκηση του εκλογικού δικαιώματος είναι υποχρεωτική.

Άρθρο 52

Η ελεύθερη και ανόθευτη εκδήλωση της λαϊκής θέλησης, ως έκφραση της λαϊκής κυριαρχίας, τελεί υπό την εγγύηση όλων των λειτουργιών της Πολιτείας, που έχουν υποχρέωση να τη διασφαλίζουν σε κάθε περίπτωση. Νόμος ορίζει τις ποινικές κυρώσεις κατά των παραβατών της διάταξης αυτής.

Άρθρο 54

**** 1.** Το εκλογικό σύστημα και οι εκλογικές περιφέρειες ορίζονται με νόμο που ισχύει από τις μεθεπόμενες εκλογές, εκτός και αν προβλέπεται η ισχύς του άμεσα από τις επόμενες εκλογές με ρητή διάταξη που ψηφίζεται με την πλειοψηφία των δύο τρίτων του όλου αριθμού των βουλευτών.

**** 2.** Ο αριθμός των βουλευτών κάθε εκλογικής περιφέρειας ορίζεται με προεδρικό διάταγμα, με βάση το νόμιμο πληθυσμό της περιφέρειας που προκύπτει με την τελευταία απογραφή, από τους εγγεγραμμένους στα οικεία δημοτολόγια, όπως νόμος ορίζει. Τα αποτελέσματα της απογραφής θεωρείται ότι έχουν δημοσιευτεί με βάση τα στοιχεία της αρμόδιας υπηρεσίας μετά την πάροδο ενός έτους από την τελευταία ημέρα διεξαγωγής της.

3. Μέρος της Βουλής, όχι μεγαλύτερο από το ένα εικοστό του όλου αριθμού των βουλευτών, μπορεί να εκλέγεται ενιαίως σε ολόκληρη την Επικράτεια, σε συνάρτηση με τη συνολική εκλογή δύναμη του κάθε κόμματος στην Επικράτεια, όπως νόμος ορίζει.

Άρθρο 29

1. Έλληνες πολίτες που έχουν το εκλογικό δικαίωμα μπορούν ελεύθερα να ιδρύουν και να συμμετέχουν σε πολιτικά κόμματα, που η οργάνωση και η δράση τους οφείλει να εξυπηρετεί την ελεύθερη λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος.

Πολίτες που δεν απέκτησαν ακόμη δικαίωμα να εκλέγουν μπορούν να συμμετέχουν στα τμήματα νέων των κομμάτων.

**** 2.** Τα κόμματα έχουν δικαίωμα στην οικονομική τους ενίσχυση από το Κράτος για τις εκλογικές και τις λειτουργικές τους δαπάνες, όπως νόμος ορίζει. Νόμος ορίζει τις εγγυήσεις διαφάνειας ως προς τις εκλογικές δαπάνες και γενικά την οικονομική διαχείριση των κομμάτων, των βουλευτών, των υποψηφίων βουλευτών και των υποψηφίων στην τοπική

αυτοδιοίκηση όλων των βαθμών. Με νόμο επιβάλλεται ανώτατο όριο εκλογικών δαπανών, μπορεί να απαγορεύονται ορισμένες μορφές προεκλογικής προβολής και καθορίζονται οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες η παράβαση των σχετικών διατάξεων συνιστά λόγο έκπτωσης από το βουλευτικό αξίωμα με πρωτοβουλία του ειδικού οργάνου του επόμενου εδαφίου. Ο έλεγχος των εκλογικών δαπανών των κομμάτων και των υποψηφίων βουλευτών διενεργείται από ειδικό όργανο που συγκροτείται και με τη συμμετοχή ανώτατων δικαστικών λειτουργών, όπως νόμος ορίζει. Με νόμο μπορούν να επεκταθούν οι ρυθμίσεις αυτές και στους υποψηφίους για άλλες αιρετές θέσεις.

**** 3.** Απαγορεύονται απολύτως οι οποιασδήποτε μορφής εκδηλώσεις υπέρ ή κατά πολιτικού κόμματος στους δικαστικούς λειτουργούς και σε όσους υπηρετούν στις ένοπλες δυνάμεις και στα σώματα ασφαλείας. Απαγορεύονται απολύτως οι οποιασδήποτε μορφής εκδηλώσεις υπέρ ή κατά πολιτικού κόμματος, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, στους υπαλλήλους του Δημοσίου, οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου ή δημόσιων επιχειρήσεων ή επιχειρήσεων οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης ή επιχειρήσεων η διοίκηση των οποίων ορίζεται άμεσα ή έμμεσα από το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχο.